

СЕКЦІЯ 5 **Інновації у глобальній біржовій сфері та банківській діяльності**

УДК 336

Золота Наталія
студентка групи ПФс-41
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Панухник Олена
доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Natalia Zolota
student of the group PFs-41
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Olena Panukhnyk
Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of the Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ КРЕДИТАМИ БАНКУ **MANAGEMENT OF BANK'S PROBLEM LOANS**

Послуги кредитування приносять значну частку доходу українських банків, але вони є достатньо ризиковими. В Україні постійно зростають обсяги кредитування, водночас зменшується платоспроможність фізичних і юридичних осіб, а тому і збільшується частка проблемної заборгованості в кредитних портфелях банків.

Значний обсяг проблемної заборгованості спричиняє необхідність створення більших резервів банку, що зменшує можливості для проведення активних операцій і зменшує прибуток банку.

Кожний комерційний банк ставить собі за мету забезпечення високої якості власного кредитного портфеля, який включає агреговану балансову вартість усіх кредитів, зокрема прострочених, пролонгованих та сумнівних щодо повернення [1].

Згідно з визначенням Базельського комітету із банківського нагляду «проблемний кредит» – це кредитний продукт, за яким є істотні порушення строків виконання зобов'язань перед банком, істотне погіршення фінансового стану боржника, істотне погіршення якості чи повна втрата забезпечення [2].

Причини виникнення таких кредитів можуть бути як зовнішні, так і внутрішні. До зовнішніх належать: політичне становище (військові дії у східному регіоні та анексія АР Крим), економічне становище (спад в економіці, девальвація гривні, зниження обороту виробництва основних галузей), а також зміни законодавства.

Внутрішні причини можуть виникати зі сторони позичальника або зі сторони банку. З сторони позичальника: погіршення фінансового становища, помилки менеджменту, небажання клієнта повертати кредит, форс-мажорні обставини та інше. З сторони банку це можуть бути недосконалі кредитна політика, помилки під час аналізу кредитної документації, відсутність належного контролю та інше.

Зростання заборгованості є негативним явищем для діяльності комерційного банку, тому що значний розмір заборгованості впливає на ліквідність банку, що може призвести до його неплатоспроможності і банкрутства. Існування проблемних кредитів потребує формування значних резервів банку. Проблема непрацюючих кредитів стала ще більш гострою після економічної кризи у 2014-2016 роках та початку військових дій на Сході, а також коронавірусної кризи у 2020-2021 роках, що призвело до зменшення платоспроможності населення, як наслідок, неможливість погасити заборгованість перед банком.

Банки в Україні зазвичай використовують три стратегії управління проблемними кредитами:

1. Стратегія управління – банк продовжує утримувати проблемні кредити на балансі. Така ситуація зазвичай вирішується через реструктуризацію або стягнення заборгованості через суд.

2. Стратегія продажу – банк продає проблемні кредити третій стороні.

3. Стратегія списання – банк списує проблемні кредити і припиняє заходи для стягнення заборгованості.

Управління такими кредитами мають здійснювати окремі підрозділи, що в межах своїх повноважень зможуть приймати конкретні рішення та нести відповідальність за них у подальшому.

Основними методами повернення проблемних кредитів є:

- Кредитні канікули;
- Пролонгація кредиту;
- Зниження відсоткової ставки;
- Відміна пені;
- Зміна схеми погашення кредиту;
- Переведення валютних кредитів в гривневі;
- Припинення кредитних відносин із позичальником;
- Звернення до колекторських фірм;
- Продаж кредиту третім особам;
- Судовий позов про стягнення боргу;
- Продаж застави та закриття кредитної угоди.

В Україні за 2020 рік частка непрацюючих кредитів скоротилася. На початку 2020 року проблемні кредити становили 52,9%. За рік показник знизився до 48,4%. Причому обсяг проблемних кредитів зменшився в усіх групах банків:

- державні банки – з 55% до 49,3%,
- приватні банки – з 23% до 18,6%,
- іноземні банки – з 38,5% до 32,5% [4].

Виділимо такі шляхи подолання проблемної заборгованості українських банків:

- Застосування нових методик при оцінці платоспроможності клієнта;
- Створення єдиної бази кредитних історій;
- Застосування факторингу;
- Спрощення досудових процедур;
- Посилення нагляду за банківською діяльністю;
- Вибір та реалізація моделі реструктуризації проблемних активів.

Дані заходи допоможуть мінімізувати кредитні ризики в банківській сфері, зменшити кількість проблемної заборгованості, і відповідно, забезпечити нормальний фінансовий стан комерційного банку й економічне зростання держави загалом.

Отже, економічна криза та інші макроекономічні фактори негативно впливають на банківську діяльність. Ефективне управління проблемними кредитами допоможе комерційному банку продуктивно використовувати активи і фінансові ресурси, зберегти ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 груд. 2000 р. № 2121-III.
2. Офіційний сайт Базельського комітету з банківського нагляду. URL: <https://www.bis.org/bcbs/index.htm>
3. Макаренко Ю. П., Онищенко І. С. Теоретичні аспекти системи управління проблемною заборгованістю в банках. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід № 1, 2019. С. 18-23.
4. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/u-2019-rotsi-chastka-nepratsyuyuchih-kreditiv-u-bankah-vpershe-za-ostanni-roki-znizilasya-nijche-50>

УДК 336.7

Стещенко Данило

аспірант

Харківський національний аграрний університет ім.В.В.Докучаєва

Науковий керівник: Кошкалда Ірина

доктор економічних наук, професор

керівник кафедри управління земельними ресурсами та кадастру

Харківський національний аграрний університет ім.В.В.Докучаєва

м. Харків, Україна

Danylo Steshchenko

Post-graduate student

Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchayev

Kharkiv, Ukraine

Scientific supervisor: Irina Koshkalda

Doctor of Economic Sciences, Professor

Chair of the Department of Land Resources Management and Cadastre

Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchayev

Kharkiv, Ukraine

**ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ ТА ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ У ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ
ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

**FINANCIAL INNOVATIONS AND FINANCIAL RESOURCES IN THE ACTIVITIES OF
BANKS UNDER THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION**

Зумовлені глобалізацією суттєві зміни відбулися за останні роки в сфері корпоративних, фінансових та інвестиційних капіталів, що сприяло, зокрема, бурхливому розвитку фінансових інновацій. Виникнення й широке застосування фінансових інновацій призвело до появи нової фінансової науки, яка отримала назву «фінансовий інжиніринг».

Зокрема фактори, що сприяють появі та впровадженню фінансових інновацій та основні рівні їхнього прояву: так, глобалізація та підвищена активність ринків, існування на міжнародних ринках можливості для арбітражу, глобальні ризики, технологічні досягнення в сфері обробки інформації та телекомунікації спостерігаються на мегарівні; накопичення національного багатства, особливості віросповідання, етичні норми поведінки суб'єктів господарювання, принципи регулювання – на макрорівні; необхідність мінімізації витрат, сегментація ринків, податки, агентські питання та інформаційна асиметрія, економічні інтереси суб'єктів, конкуренція – на мікрорівні. Фінансова інновація може бути представлена у вигляді фінансового інструмента та фінансової технології.

Під поняття «фінансові інновації» у науковій літературі розуміється процес, спрямований на розроблення нових або удосконалення існуючих фінансових продуктів (послуг), технології їх просування, а також нових інноваційних методів управління банківською установою з метою отримання додаткових доходів та конкурентних переваг. При цьому розглядаючи фінансові інновації варто виділити наступні напрямки їх запровадження :

– продуктові інновації – полягають у розробці нових або модифікації існуючих фінансових продуктів;